

ĐH Y DƯỢC HÀI PHÒNG
TTTT - TV

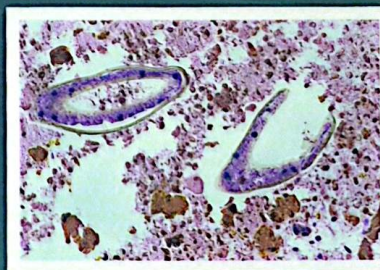
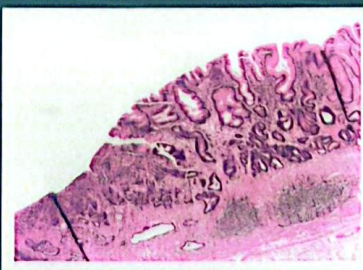
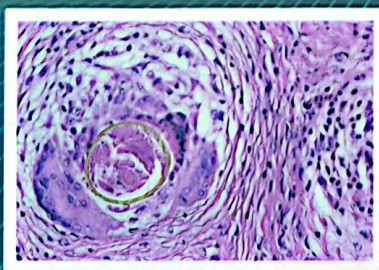
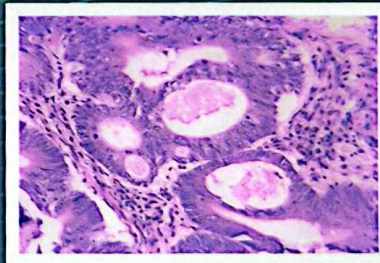
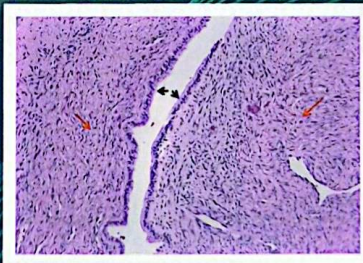
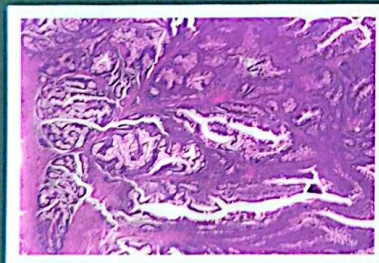
TLTK

B10

2025

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y HÀ NỘI
Bộ môn Giải phẫu bệnh

GIẢI PHẪU BỆNH HỌC

NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y HÀ NỘI
BỘ MÔN GIẢI PHẪU BỆNH

GIẢI PHẪU BỆNH HỌC

(Xuất bản lần thứ chín có sửa chữa và bổ sung)

THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y HÀ NỘI

16858
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC HẢI PHÒNG
TTTT - THƯ VIỆN
PHÒNG ĐỌC

NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC
HÀ NỘI - 2025

CHỦ BIÊN:

PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng

THAM GIA BIÊN SOẠN:

1. GS. Vũ Công Hòe

2. GS. Vi Huyền Trác

3. GS. Nguyễn Vương

4. PGS. Trịnh Quang Huy

5. PGS.TS. Lê Đình Roanh

6. PGS.TS. Lê Đình Hòe

7. PGS.TS. Trần Văn Hợp

8. GS (honour). Đặng Văn Dương

9. PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng

10. PGS.TS. Tạ Văn Tờ

11. PGS.TS. Lê Trung Thọ

12. TS. Nguyễn Thúy Hương

13. TS. Trần Ngọc Minh

14. BSCKII. Đào Thị Luận

THƯ KÝ BIÊN SOẠN:

1. ThS. Trần Đức Hưởng

2. TS. Trần Ngọc Minh

LỜI NÓI ĐẦU

Stanley Robbins đã viết trong lần xuất bản đầu tiên của cuốn Bệnh học nổi tiếng thế giới với tựa đề "*Pathology with Clinical correlation*" và những lần xuất bản sau này chuyển thành "*Pathologic basis of disease*":

"Việc nghiên cứu hình thái chỉ là một khía cạnh của Giải phẫu bệnh học. Giải phẫu bệnh góp phần rất quan trọng cho Y học Lâm sàng. Các nhà Giải phẫu bệnh không chỉ quan tâm ghi nhận các rối loạn về cấu trúc mà còn cố gắng tìm hiểu ý nghĩa của nó, nghĩa là, những tác động của sự thay đổi đó đến chức năng của tế bào và mô ra sao và cuối cùng là những biểu hiện trên người bệnh. Giải phẫu bệnh không phải là lĩnh vực tách biệt với bệnh nhân đang được điều trị mà là cách tiếp cận cơ bản để hiểu hơn về bệnh tật và là nền tảng của Y học Lâm sàng theo đúng nghĩa".

Giải phẫu bệnh học là các nghiên cứu về bệnh tật. Nói một cách cụ thể hơn, Giải phẫu bệnh nghiên cứu các thay đổi về cấu trúc, sinh hóa và chức năng của tế bào, mô và các cơ quan bị bệnh. Bằng các kỹ thuật phân tử, vi sinh, miễn dịch và hình thái học, Giải phẫu bệnh học có thể giải thích được tại sao cũng như lý do xuất hiện các dấu hiệu và triệu chứng lâm sàng ở người bệnh, đồng thời cung cấp cơ sở khoa học cho việc chăm sóc và điều trị lâm sàng. Như vậy, Bệnh học được coi là cầu nối giữa khoa học Cơ bản với Y học Lâm sàng và nó là nền tảng khoa học của Y học nói chung.

Lần tái bản này của cuốn *Giải phẫu bệnh học* vẫn giữ nguyên cấu trúc truyền thống với các bài được xếp vào hai nhóm lớn, gồm bệnh học đại cương (bệnh học chung) và bệnh học hệ thống cơ quan, trong đó, một số bài được viết mới, hoặc bổ sung kiến thức cập nhật ở một số bài khác. Mục đích của cuốn sách là giới thiệu cho các Bác sĩ chuyên ngành Giải phẫu bệnh và chuyên ngành liên quan về đặc điểm mô bệnh học của một số bệnh và /hoặc tổn thương thường gặp có bổ sung kiến thức mới, hiện đại như hóa mô miễn dịch, đặc điểm phân tử, cơ chế bệnh sinh, giúp việc tự đào tạo và đào tạo liên tục một cách bài bản hơn.

Với cách trình bày dễ hiểu, người học có thể nhanh chóng nắm bắt kiến thức cốt lõi về mô bệnh học, đặc biệt rất thuận lợi cho việc tự nâng cao kiến thức của học viên và cán bộ chuyên ngành. Đồng thời, cuốn sách cũng là tài liệu tham khảo hữu ích cho các bác sĩ của một số chuyên ngành liên quan. Với cuốn sách này, chúng tôi mong muốn có thể phần nào giúp các bạn những kiến thức thuộc lĩnh vực mô bệnh học mà các bạn đang quan tâm.

Để có thể ra đời được cuốn sách, chúng tôi chân thành cảm ơn các Giáo sư đầu ngành Giải phẫu bệnh, cảm ơn Ban Giám hiệu Trường Đại học Y Hà Nội, đặc biệt là PGS.TS. Nguyễn Đức Hình, nguyên Hiệu trưởng nhà trường, đã tận tình khuyến khích, giúp đỡ chúng tôi, đồng thời đã có nhiều ý kiến quý báu để cuốn sách được hoàn thiện.

Mặc dù đã rất cố gắng, song cuốn sách không tránh khỏi còn nhiều thiếu sót nên chúng tôi rất mong nhận được sự góp ý của bạn đọc.

Nguyên Chủ nhiệm Bộ môn Giải phẫu bệnh

PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng

THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐH Y HẢI PHÒNG

MỤC LỤC

Phần 1. Giải phẫu bệnh đại cương	7
Giới thiệu môn Giải phẫu bệnh	PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng 9
Giới thiệu về chẩn đoán tế bào học	Nguyễn Vượng 21
Tổn thương cơ bản của tế bào và mô	PGS.TS. Tạ Văn Tờ 24
Rối loạn tuần hòa	Lê Đình Hòe 39
Bệnh học viêm	GS. Vi Huyền Trác 62
	PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng
Viêm đặc hiệu	GS. Vi Huyền Trác 88
	PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng
Các bệnh nhiễm khuẩn	PGS.TS. Lê Đình Roanh 104
Bệnh học u	GS. Vi Huyền Trác 126
	PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng
Vi môi trường u	PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng 180
Hóa mô miễn dịch và sinh học phân tử trong giải phẫu bệnh	PGS.TS. Tạ Văn Tờ 196
Phần 2. Giải phẫu bệnh bộ phận	208
1. Hệ tuần hoàn	209
Bệnh tim	PGS.TS. Lê Đình Roanh 209
Xơ vữa động mạch	GS. Đặng Văn Dương 237
2. Hệ hô hấp	251
Tổn thương cơ bản	Nguyễn Vượng 251
Viêm phổi do vi khuẩn	Nguyễn Vượng 269
Ung thư phổi	PGS.TS. Lê Trung Thọ 287
3. Hệ tiêu hóa	315
Bệnh của tuyến nước bọt	PGS.TS. Trần Văn Hợp 315
Bệnh của dạ dày	PGS.TS. Trần Văn Hợp 326
Bệnh của tụy	Nguyễn Vượng 353
4. Bệnh của gan	367
Đặc điểm chung của viêm gan	Trịnh Quang Huy 367
Viêm gan virus, đặc điểm giải phẫu bệnh chung	PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng 378 TS. Trần Ngọc Minh

Một số viêm gan virus thường gặp	PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng BSCKII. Đào Thị Luận TS. Trần Ngọc Minh	405
Viêm gan tự miễn dịch	PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng TS. Trần Ngọc Minh	420
Áp xe gan	Trịnh Quang Huy	454
Xơ gan	Trịnh Quang Huy	457
Ung thư biểu mô gan nguyên phát	Trịnh Quang Huy	462
5. Hệ sinh dục nữ		468
Bệnh của buồng trứng	GS. Vi Huyền Trác	468
Bệnh của vòi tử cung	GS. Vi Huyền Trác	487
Bệnh của thân tử cung	GS. Vi Huyền Trác	491
Bệnh của cổ tử cung	TS. Nguyễn Thúy Hương	507
Bệnh của âm đạo - âm hộ	GS. Vi Huyền Trác	520
Bệnh nguyên bào nuôi trong chửa đẻ	GS. Vi Huyền Trác	525
Tế bào học cổ tử cung	Nguyễn Vượng	535
6. Hệ tiết niệu		545
Bệnh thận	PGS.TS. Lê Đình Roanh	545
Tổn thương thận cấp tính	PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng	572
Bệnh thận mạn tính	PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng	583
7. Hệ lympho tạo máu		595
Bệnh hạch lympho	Lê Đình Hòe	595
8. Hệ nội tiết		623
Bệnh tuyến giáp	Nguyễn Vượng	623
Chẩn đoán tế bào học một số bệnh tuyến giáp qua chọc hút kim nhỏ	Nguyễn Vượng	635
9. Da và tuyến vú		667
U vú	PGS.TS. Lê Đình Roanh	667
U hắc tố	PGS.TS. Lê Đình Roanh	686
Mô bệnh học cơ bản bệnh da viêm	PGS.TS. Nguyễn Văn Hưng	689
10. Hệ thần kinh		698
Viêm não do virus	GS. Vi Huyền Trác	698
Tài liệu tham khảo		711